

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Warszawie

LWA.411.007.01.2016
D/16/509

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Warszawie
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 57 72, F +48 22 444 57 62
lwa@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	D/16/509 – Rozwój kadr naukowych
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
Kontroler	1. Robert Kaczmarczyk, doradca prawny, upoważnienie do kontroli nr LWA/137/2016 z dnia 19 grudnia 2016 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Instytut Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk ¹ , ul. Polna 18/20, 00-625 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Dr hab. Grzegorz Motyka, Dyrektor Instytutu Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk (dowód: akta kontroli str. 3-4)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości,² działania ISP PAN podejmowane na rzecz rozwoju kadry naukowej.

Instytut prawidłowo przeprowadzał czynności w postępowaniach habilitacyjnych i przewodach doktorskich i wykorzystywał środki przeznaczone na ten cel.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Stwierdzone nieprawidłowości polegały na tym, iż w okresie objętym kontrolą nie zabezpieczono interesu Instytutu w zakresie zamieszczania w umowach z recenzentami zapisów dotyczących naliczania kar umownych za nieterminowe ich wykonanie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Prawidłowość przeprowadzania czynności w przewodach doktorskich i postępowaniach habilitacyjnych

Opis stanu faktycznego

W latach 2014 – 2016 (do 31 października) w ISP PAN nadano 21 stopni naukowych doktora oraz 13 stopni naukowych doktora habilitowanego.

W roku 2014 nadano 10 stopni doktora i 7 stopni doktora habilitowanego. W 2015 r. nadano 5 stopni doktora i 5 stopni doktora habilitowanego. W 2016 r. (do 31 października) nadano 6 stopni doktora i 1 stopień doktora habilitowanego.

¹ Dalej także ISP PAN lub Instytut.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

W 5 przypadkach stopień naukowy doktora nadano pracownikom Instytutu, zaś w 16 osobom spoza ISP PAN. Stopień doktora habilitowanego w 4 przypadkach nadano pracownikom Instytutu, zaś w 9 - osobom spoza ISP PAN.

(dowód: akta kontroli str. 15)

W latach 2014 – 2016 składy komisji powoływanych w ISP PAN do przeprowadzenia egzaminów doktorskich w zakresie dyscypliny podstawowej były zgodne z obowiązującymi rozporządzeniami Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora³. W badanych przewodach doktorskich⁴, w 5 przypadkach egzamin podstawowy był zdawany z nauki o polityce, w 1 - z socjologii.

(dowód: akta kontroli str. 20-22, 28, 37-39, 44-46, 49, 58-60, 62-65, 71, 80-82, 88-90, 93, 103-106, 111, 121-124, 130, 147-158)

W latach 2014 – 2016 składy komisji powoływanych w ISP PAN do przeprowadzenia egzaminów doktorskich w zakresie dyscypliny dodatkowej były zgodne z obowiązującymi rozporządzeniami Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora. Jako przedmioty dodatkowe doktoranci zdawali egzaminy w 4 przypadkach z socjologii oraz w 2 przypadkach z filozofii.

(dowód: akta kontroli str. 20-22, 27, 37-39, 44-46, 48, 58-60, 62-65, 70, 80-82, 88-89, 92, 103-106, 110, 121-124, 129, 147-158)

W latach 2014 – 2016 składy komisji powoływanych w ISP PAN do przeprowadzenia egzaminów doktorskich w zakresie nowożytnego języka obcego były zgodne z obowiązującymi rozporządzeniami Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora. W 4 przypadkach doktoranci zdawali egzaminy z języka angielskiego, w 1 przypadku z rosyjskiego. Jeden doktorant legitymował się zdany egzaminem z języka angielskiego na poziomie C1.

(dowód: akta kontroli str. 19, 47, 69, 91, 101 128, 137-146)

W okresie objętym kontrolą nie występowały w ISP PAN przypadki uchwał Rady Naukowej Instytutu o odmowie nadania stopnia naukowego doktora bądź niepodjęcia uchwał o nadaniu stopnia naukowego doktora, mimo wcześniejszej uchwały komisji doktorskiej o publicznym przyjęciu obrony rozprawy doktorskiej.

Wystąpiły natomiast 3 przypadki odmowy nadania przez Radę Naukową ISP PAN stopnia naukowego doktora habilitowanego, mimo uchwał komisji habilitacyjnych zawierających wnioski o nadanie stopnia. Rada Naukowa ISP PAN po wysłuchaniu wykładów habilitacyjnych, w głosowaniach tajnych podjęła uchwały o odmowie nadania stopnia doktora habilitowanego.

W jednym przypadku osoba, której dotyczyła odmowa wniosła odwołanie do Centralnej Komisji do spraw Stopni i Tytułów, a następnie je wycofała, co skutkowało umorzeniem postępowania. W drugim przypadku Centralna Komisja do spraw Stopni Naukowych utrzymała w mocy zaskarżoną uchwałę Rady Naukowej ISP PAN o odmowie nadania tytułu naukowego doktora habilitowanego. Trzecia osoba nie złożyła odwołania od uchwały Rady Naukowej ISP PAN.

(dowód: akta kontroli str. 160, 162-163, 174-221)

³ W okresie objętym kontrolą obowiązywały trzy rozporządzenia: z 30.10.2015 r. (Dz. U. poz. 1842), z 03.10.2014 r. (Dz. U. poz. 1383) oraz z 22.09.2011 r. (Dz. U. Nr 204, poz. 1200).

⁴ Kontrolą objęto po dwa przewody doktorskie z każdego roku z lat 2014 – 2016 w zakresie dyscypliny podstawowej, dodatkowej oraz języka obcego.

ISP PAN zawierał z recenzentami prac doktorskich oraz postępowań habilitacyjnych umowy, w których określał termin sporządzenia recenzji, wysokość wynagrodzenia oraz zastrzegał prawo odstąpienia od umowy w przypadku zwłoki w sporządzeniu recenzji. W umowach tych nie zawarto postanowień o karach umownych w przypadku niewywiązania się z terminowego sporządzenia recenzji.

(dowód: akta kontroli str. 222-325, 327)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

W umowach o sporządzenie recenzji nie zamieszczano postanowień o karach umownych oraz nie naliczano w okresie objętym kontrolą takich kar, co naruszało art. 30 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach naukowych i tytule w zakresie sztuki⁵. Opóźnienia w sporządzeniu recenzji w przewodach doktorskich wystąpiły w 12 przypadkach i wynosiły od 3 do 15 miesięcy, zaś w postępowaniach habilitacyjnych w 9 przypadkach i wynosiły od 6 tygodni do 3 miesięcy.

(dowód: akta kontroli str. 222-325, 327, 424-427)

Dyrektor ISP PAN wyjaśnił, iż pozycja naukowa recenzentów oraz powszechna praktyka wskazywała na to, że w przypadku nieterminowego sporządzania recenzji należy stosować pozaprawne środki oddziaływania (przypominanie, monity telefoniczne). W przyszłości, ze względu na niepełną skuteczność tych działań, w umowach zawieranych z recenzentami zostanie zawarty paragraf informujący o karach umownych za przedłużanie terminu sporządzenia recenzji.

(dowód: akta kontroli str. 160, 162-163, 174-221)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność Instytutu w badanym obszarze.

2. Prawidłowość wykorzystania środków przeznaczonych na przeprowadzanie przewodów doktorskich i postępowań habilitacyjnych

Opis stanu
faktycznego

W latach 2014 - 2016 ISP PAN otrzymał dotacje podmiotowe na utrzymanie potencjału badawczego w łącznej kwocie 17 746 050 zł, w tym: w 2014 r. - 6 253 280 zł, w 2015 r. - 5 716 440 zł oraz w 2016 - 5 776 330 zł. Ponadto Instytut otrzymał w latach 2014 – 2016 dotacje celowe na przeprowadzenie badań naukowych lub prac rozwojowych oraz zadań z nimi związanych, służących rozwojowi młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich, finansowanych w wewnętrznym trybie konkursowym w kwocie 167 010 zł, w tym: w 2014 r. - 43 580 zł, w 2015 r. - 67 270 i w 2016 r. - 56 160 zł.

W latach 2014 – 2016 wynagrodzenia, z tytułu wszczętych przewodów doktorskich i postępowań habilitacyjnych pracowników ISP PAN zostały sfinansowane ze środków pochodzących z dotacji statutowej na działalność Instytutu.

Łączna kwota środków, jakie zapłacił ISP PAN za wynagrodzenia recenzentów i promotorów w przewodach doktorskich, wszczętych przez pracowników Instytutu w swoim miejscu pracy wyniosła: w 2014 r. - 16 598 zł, w 2015 r. - 7 177 zł, w 2016 r. - 19 835 zł. W postępowaniach habilitacyjnych kwoty te kształtowały się następująco: w 2014 r. - 100 274 zł, w 2015 r. - 29 126 zł, w 2016 r. - 6 468 zł.

(dowód: akta kontroli str. 328, 354-360, 428-434)

Do przeprowadzania poszczególnych przewodów doktorskich Rada Naukowa ISP PAN powoływała każdorazowo komisje doktorskie. Ich członkowie zasiadający

⁵ Dz. U. z 2016 r. poz. 882 ze zm.

równocześnie w Radzie Naukowej ISP PAN nie pobierali z tego tytułu dodatkowego wynagrodzenia.

(dowód: akta kontroli str. 16-135, 361)

W latach 2014-2016 dwóm pracownikom ISP PAN nadano stopnie doktora habilitowanego w innych placówkach naukowych. ISP PAN zawarł umowy z innymi jednostkami na przeprowadzenie postępowań habilitacyjnych swoich pracowników. W przypadku umowy zawartej w 2014 r. z Katolickim Uniwersytetem Lubelskim Jana Pawła II koszt habilitacji wyniósł 14 985 zł, w tym wynagrodzenie dwóch recenzentów po 2 470 zł oraz jednego 2 695 zł. W przypadku postępowania habilitacyjnego na Uniwersytecie Warszawskim (UW) w 2015 r., przewidywany koszt habilitacji został określony na kwotę 21 425 zł. Do dnia zakończenia kontroli UW nie przesłał do ISP PAN rozliczenia końcowego wraz z fakturą. Poza kosztami sporządzenia recenzji za przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego na KUL-u, ISP PAN poniósł również koszty: wynagrodzenia przewodniczącego komisji habilitacyjnej w kwocie 1 976 zł, sekretarza komisji habilitacyjnej w kwocie 1 886 zł, dwóch członków komisji habilitacyjnej w kwocie po 988 zł, koszty obowiązkowego ubezpieczenia w kwocie 1 093 zł oraz koszty delegacji w kwocie 488 zł.

(dowód: akta kontroli str. 361, 363-375)

W latach 2014-2016 w ISP PAN przeprowadzono :

- 9 postępowań habilitacyjnych zakończonych nadaniem stopnia osobom nie będącym pracownikami Instytutu (w 2014 r. - 5 osób, w 2015 r. – 3 osoby i w 2016 r. – 1 osoba).

- 16 przewodów doktorskich zakończonych nadaniem stopnia osobom nie będącym pracownikami Instytutu (w 2014 r. – 8 osób, w 2015 r. 3 osoby i w 2016 r. - 5 osób).

(dowód: akta kontroli str. 362)

W latach objętych kontrolą dyrektor ISP PAN corocznie wydawał zarządzenia w sprawie finansowania kosztów przewodu doktorskiego, postępowania habilitacyjnego i postępowania o nadanie tytułu profesora. Poza kosztami związanymi z wynagrodzeniami promotora, recenzentów oraz członków komisji habilitacyjnej określono w nich, iż do powyższych kosztów będą również doliczane koszty administracyjne w wysokości 10 % oraz ewentualnie koszty delegacji recenzentów.

(dowód: akta kontroli str. 376-392)

W latach 2014-2016 ISP PAN zawarł z innymi jednostkami naukowymi umowy o przeprowadzenie 4 postępowań habilitacyjnych oraz 3 przewodów doktorskich, w których habilitanci i doktoranci byli pracownikami innych placówek naukowych. Koszty przewodów doktorskich i postępowań habilitacyjnych w kwocie 75 587 zł pokryły ich rodzime instytuty. Na koszty powyższych postępowań składały się wynagrodzenia promotorów, recenzentów, członków komisji habilitacyjnej oraz koszty delegacji, a także koszty administracyjne. Ponadto w jednym przypadku do kosztów przewodu doktorskiego doliczono kwotę 160 zł tytułem kosztów egzaminu z języka obcego.

(dowód: akta kontroli str. 362, 393-422)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność w badanym obszarze.

3. Działania ISP PAN podejmowane na rzecz rozwoju kadry naukowej

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą zmniejszyła się liczba pracowników ISP PAN z 110 w 2012 r. do 84 w 2016 r., w tym pracowników naukowych z 86 do 68. Wśród pracowników naukowych liczba profesorów zwyczajnych utrzymywała się na zbliżonym poziomie i w 2016 wynosiła 17 osób. Najbardziej zmalała liczba profesorów nadzwyczajnych, z 24 w 2012 r. do 12 w 2016 r. Liczba adiunktów ze stopniem doktora zmniejszyła się z 32 do 26 osób.

W badanym okresie zmniejszyła się również liczba słuchaczy studiów podyplomowych z 26 do 2 osób oraz doktorantów na stacjonarnych studiach doktoranckich z 13 do 8 osób.

(dowód: akta kontroli str. 331)

W latach 2012 – 2016 średni wiek pracownika ISP PAN, w którym uzyskiwał stopień naukowy doktora habilitowanego wynosił 38 lat dla osób zajmujących stanowisko adiunkta oraz 43 lata dla osób zajmujących inne stanowiska. Wśród pracowników ISP PAN zatrudnionych na stanowisku adiunkta, posiadających stopień doktora 19 osób zajmowało to stanowisko przez 6 lat od uzyskania stopnia naukowego doktora, zaś 7 osób przez okres 7 lat. W przypadku osób posiadających stopień naukowy doktora i zatrudnionych na stanowiskach pracowników badawczo-technicznych 5 osób, w tym 3 przebywające na urloпах bezpłatnych, zajmowało to stanowisko ponad 7 lat od uzyskania stopnia naukowego doktora.

(dowód: akta kontroli str. 332)

W latach akademickich 2014/2015 i 2015/2016 na studiach doktoranckich zajęcia były prowadzone przez 2 pracowników naukowych. Studia podyplomowe w roku akademickim 2014/2015 były prowadzone przez 7 pracowników naukowych, zaś w roku akademickim 2015/2016 przez 5.

(dowód: akta kontroli str. 329)

W latach 2012 – 2016 liczba publikacji pracowników ISP PAN uległa zwiększeniu, z 55 w 2012 r. do 81 w 2015 r. Największa liczba publikacji ukazywała się w czasopiśmie recenzowanych w wykazie MNISW⁶. Również tu został odnotowany znaczny wzrost publikacji z 30 w 2012 r. do 48 w 2015 r. Liczba monografii i podręczników autorskich wzrosła natomiast z 16 w 2012 r. do 26 w 2015 r.

(dowód: akta kontroli str. 334)

W latach 2012 – 2015 ISP PAN złożył 135 wniosków na przeprowadzenie badań naukowych. Liczba składanych wniosków systematycznie wzrastała z 25 w 2012 r. do 40 w 2015 r., wzrastała również liczba wniosków przyjętych do realizacji z 13 w 2012 r. do 29 w 2015 r. Ogółem w tym okresie zostało przyjętych do realizacji 79 wniosków. W latach 2012 – 2015 ISP PAN zakończył 61 projektów badawczych (14 w 2012 r., 17 w 2013 r., 18 w 2014 r. oraz 12 w 2015 r.), przy czym 47 projektów badawczych zostało sfinansowanych z cz. 28 budżetu państwa, 13 przez Narodowe Centrum Nauki oraz 1 przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju.

(dowód: akta kontroli str. 335)

W latach 2014 – 2016 w ISP PAN zatrudniono na stanowiskach adiunkta po raz pierwszy 8 osób: 2 w 2014 r., 2 w 2015 r. i 4 w 2016 r. Z powyższej liczby 5 osób uzyskało stopień doktora, pracując jako asystenci w Instytucie: 2 w 2014 r., 2 w 2015 r. i 1 w 2016 r., zaś 3 osoby uzyskały stopień doktora poza Instytutem.

(dowód: akta kontroli str. 423)

⁶ Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

W ISP PAN nie stosował innych kryteriów, niż wynikających z obowiązujących ustaw oraz rozporządzeń, warunkujących otwarcie przewodu doktorskiego oraz wszczęcie postępowania habilitacyjnego.

Uchwałą nr 136 z dnia 18 marca 2016 r. Rada Naukowa ISP PAN przyjęła Regulamin przeprowadzania przewodów doktorskich w Instytucie Studiów Politycznych PAN.

Na stronie internetowej ISP PAN zamieszczone zostały niezbędne informacje oraz formularze dla osób chcących otworzyć przewód doktorski bądź wszczęć postępowanie habilitacyjne.

(dowód: akta kontroli str. 340-353)

W ISP PAN nie opracowano dokumentów strategicznych dotyczących docelowego stanu posiadania kadry naukowej.

Dyrektor ISP PAN wyjaśnił, iż celem ISP PAN jest zachowanie liczby etatów naukowych na poziomie 70 – 75, przy czym, poprzez ewolucyjne zmiany personalne, Instytut zmierza do zwiększenia liczby młodych pracowników naukowych (asystentów i adiunktów) w stosunku do obecnej liczby profesorów zwyczajnych i nadzwyczajnych.

W zakresie działań wspierających rozwój kadr naukowych w Instytucie Dyrektor ISP PAN wyjaśnił m.in., iż Instytut w miarę możliwości finansowych: wspiera publikacje naukowe pracowników, finansuje wyjazdy na konferencje naukowe, finansuje współpracę pracowników z zagranicznymi ośrodkami badawczymi oraz udział w szkoleniach.

(dowód: akta kontroli str. 330)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność w badanym obszarze.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁷ wnosi o:

określanie w umowach z recenzentami kar umownych za nieterminowe ich wykonanie, zgodnie z art. 30 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach naukowych i tytule w zakresie sztuki, a następnie ich naliczanie i egzekwowanie.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie.

⁷ Dz. U. z 2015 r., poz. 1096 ze zm.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia   luty 2017 r.

Kontroler
Robert Kaczmarczyk
Doradca prawny

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie

Dyrektor

.....
podpis